

médie qui se jouait, non point tant pour elle-même que pour ce qu'elle représentait, savoir, pour le Nouveau Testament et pour l'Eglise, qui est la princesse (c'est Jansénus qui parle) et l'héritière du Nouveau Testament. Les acteurs étoient les Juifs, nation propre à faire personnage : *Nihil aliud fuisse Testamentum illud perspicuum est, quam MAGNAM QUAMDAM COMEDIAM, quæ non tam propter se ipsam, quam propter id, cui præfigurando deserviebat, hoc est propter Testamentum Novum, ejusque principem et hæredem Ecclesiam, ab illa gente tanquam ab hoc idonea ageretur* (Jans., tom. III, lib. 1, pag. 282).

Peut-on parler de l'Ancien Testament et de Dieu son auteur avec une irrévérence plus insolente? N'est-ce point là braver la piété des lecteurs et insulter à leurs lumières, en faisant mine de les ménager? Et que nous démontre cette indigne comparaison, sinon que véritablement Dieu choisit, se proposa, procura les crimes, afin qu'ils fussent les images, et les figu-

res des choses saintes? Mais la gentilité même ne put supporter un pareil excès dans les auteurs de ses comédies; elle ne leur pardonna point d'avoir mis sur la scène des infamies dont l'allusion et la moralité était honnête.

Car, comme dit fort bien Maxime de Tyr, présenter une chose infâme pour servir d'allégorie à une chose bonne et honnête, et donner en spectacle ce qui est nuisible pour faire entrevoir ce qui est utile, cela ne convient point à qui veut faire le bien, mais plutôt à qui veut faire le mal, parce que dans ce procédé l'utilité est obscure et cachée, le dommage est présent et assuré : *Rem bonam et honestam sub re turpi subjicere, et quæ utilia sunt per ea quæ detrimetosa sunt ostentare, non est ejus qui prodesse velit (quippe utilitas est ibi latens et obscura), sed potius obesse cupientis : hoc enim est in promptu* (Maxim. Tyrius, orat. 8, edit. Henr. Stephan., pag. 50, in Græc.).

SANCTI AUGUSTINI QUATUOR OPUSCULA

EDITA PRIMUM A FONTANI

BIBLIOTHECÆ RICCARDIANÆ PRÆFECTO,

IN COLLECTIONE CUI TITELUS : *Novæ deliciae eruditorum, seu, veterum ἀνεκδότων Collectanea*

OPUSCULUM PRIMUM *,

SIVE

LIBER DE ORATIONE.

Evangelica præcepta, fratres dilectissimi, nihil aliud sunt quam magisteria divina, fundamenta ædificandæ spei, firmamenta roborandæ fidei, nutrimenta fovendi cordis, gubernacula dirigendi itineris, præsidia obtinendæ salutis, quæ dum dociles credentium mentes in terris instruunt, ad cœlestia regna perducunt. Multa per prophetas suos dici Dominus voluit et audiri, sed quanto majora sunt quæ Filius Dei loquitur, quæ Dei sermo, qui in prophetis suis fuit, propria voce testatur, non jam mandans ut pareretur venienti via, sed ipse veniens, et viam nobis aperiens ostendit, qualiter qui in tenebris mortis errantes improvidi et prius cæci fuimus, suæ gratiæ luce illuminati iter vitæ ipso Domino rectore teneremus. Qui inter cætera salutaria sua monita et præcepta sua divina quibus populos suos consuluit ad salutem, etiam orandi ipse formam dedit; ipse quid precaremur monuit et instruxit; qui fecit vivere, docuit et orare, ea benignitate scilicet qua et cætera dare et conferre dignatus est ut, dum prece et oratione quam Filius docuit apud Patrem loquimur, facilius audiamur. Jam prædixerat horam venire quando verè adoratores adorarent Patrem in spiritu, etimplevit quando promisit, ut qui spiritum et verita-

tem de ejus sanctificatione percepimus, de traditione quoque ejus vere et spiritualiter adoremus. Quæ enim potest esse magis spiritualis oratio quam quæ nobis a Christo, a quo nobis et Spiritus Sanctus missus est? Quæ vero magis apud Patrem precatio, quam quæ a Filio, qui est veritas de ejus ore prolata, ut aliter orare quam docuit non ignorantia sola sit, sed culpa, cum ipse posuerit et dixerit, *Rejicitis mandatum Dei ut traditionem vestram statuatis*. Oremus itaque, fratres dilectissimi, sicut magister Deus docuit et amica et familiaris est oratio Domini de suo rogare, ad aures ejus ascendere Christi orationem. Agnoscat Pater Filii sui verba cum precem facimus; qui habitat intus in pectore, ipse sit et in voce; cum habeamus ipsum apud Patrem advocatum, pro peccatis nostris precemur, advocati nostri verba propinamus. Nam cum dicat, quia *quodcumque petieritis Patrem in nomine meo dabit vobis*: quanto efficacius impetrabimus quod petimus Christi nomine, si petamus ipsius oratione? Sit enim orantibus sermo et precatio cum disciplina quietem continens et pudorem. Cogitemus nos sub conspectu Dei stare; placendum est divinis oculis et habitu corporis, et modo vocis; nam ut imprudentis est clamoribus strepere, ita congruit e-

* Mendocum canina nec semper intellectui pervium, quamvis in multis locis correxerimus.

Edr.

contra verecundiores modestis precibus orare. Denique magisterio suo Dominus secreto orare nos præcepit in abditis et secretis locis, in cubiculis nostris, quod magis congruit fidei, ut sciamus Deum ubique esse præsentem, audire omnes et videre, et majestatis suæ plenitudinem in abditis quæque et occulta penetrare, sicut scriptum est: *Ego Deus approximans, et non Deus de longinquo; si absconditus fuerit homo in absconditis, ergo ego non videbo eum? Nonne cælum et terram ego impleo?* Et iterum: *In omni loco oculi Domini contemplantur bonos, et malos.* Et quando in unum eum fratribus convenimus et sacrificia divina cum Dei sacerdote celebramus, verecundiæ et disciplinæ memores esse debemus, non passim ventilare preces nostras inconditis vocibus, nec petitionem, commendandam modeste Deo, tumultuosa loquacitate jactare, quia Deus non vocis, sed cordis auditor est, nec admonendus est clamoribus qui cogitationes videt, probante Domino et dicente: *Quid cogitatis nequam in cordibus vestris?* et alio loco: *Sciant omnes quia ego scrutator renis et cordis, quod Anna in primo Regum libro typum portans custodit et servat, quæ Dominum, non clamorosa petitione, sed tacite et modeste inter ipsas pectoris latebras precatur.* Loquebatur prece occulta, sed manifesta fide loquebatur, non voce sed corde, quia sic Dominum sciebat audire: impetravit efficaciter quod petiit, quia fideliter postulavit. Declarat hæc Scriptura divina quæ dicit: *Loquebatur in corde suo, et labia illius non movebantur.* Item legimus in psalmo: *Dicite in cordibus vestris, et in cubilibus vestris cumpungimini.* Per Jeremiam quoque hæc eadem Spiritus sanctus suggerit et docet dicens: *In sensu autem debet adorari tibi Dominus.* Adorans autem, fratres dilectissimi, nec illud ignoret quemadmodum in templo cum Pharisæo Publicanus oraverit, non elevatis in cælum impudenter oculis nec manibus insolenter erectis, pectus pulsans et peccata intus inclusa contestans divinæ misericordiæ implorabat auxilium. Et cum Pharisæus sibi placeret, sanctificari hic magis meruit qui sic oravit, qui spem salutis non in fiducia innocentie suæ posuit, cum innocens nemo sit, sed peccata confessus humiliter oravit, et exaudivit orantem qui humilibus ignoscit, quod Dominus in Evangelio posuit et dixit: *Hi duo ascenderunt in templum adorare, unus Pharisæus, alter publicanus; Pharisæus cum stetisset, talia apud se precabatur: Deus, gratias ago tibi, quia non sum sicut cæteri hominum injusti, raptores, adulteri quomodo et publicanus iste: jejuno bis in sabbato, decimas de omnium quæ possideo. Publicanus de longinquo stabat et neque oculos ad cælum solebat levare, sed percutiebat pectus suum, dicens: Deus, propitius esto mihi peccatori; dico vobis, descendit hic justificatus in domum suam magis quam ille Pharisæus, quia omnis qui se extollit humiliabitur et qui se humiliat exaltabitur.* Quare nos, fratres carissimi, divina locutione dicentes [*F. discentes*], postquam cognovimus ad orationem qualiter accedere debeamus, cognoscamus, dicente Domino, quid oremus: sic. in-

Aquit, *orate: Pater noster qui es in cælis, sanctificetur nomen tuum, adveniat regnum tuum, fiat voluntas tua sicut in cælo et in terra: panem nostrum quotidianum da nobis hodie, et dimitte nobis debita nostra, sicut et nos dimittimus debitoribus nostris; et ne nos inducas in tentationem, sed libera nos a malo. Amen.*

Ante omnia pacis doctor atque unitatis magister singillatim noluit et privatim precem dici, quasi qui precatur, pro se tantum precari videatur. Ne dicamus Pater meus, neque panem meum da mihi hodie, nec dimitti sibi tantum unusquisque postulet ut in tentationem non inducatur atque a malo liberetur pro solo se roget; publica est enim nobis et communis oratio et quando oramus non pro uno, sed pro populo toto oramus, quia populus totus unus sumus. Deus pacis et concordie magister qui docuit unitatem, sic orare etiam docuit, unde pro omnibus voluit, quomodo in uno omnes ipse portavit.

Hanc orationis legem servaverunt tres pueri in camino ignis inclusi, consonantes in prece et spiritus consensione concordēs. Hoc declarat divinæ Scripturæ fides; et, dum docet quomodo oraverint tales, dat exemplum quod imitari in precibus debeamus ut tales esse possimus. Tunc, inquit, illi tres quasi ex uno ore hymnum dicebant et benedicebant Dominum. Loquebantur quasi ex uno ore et nondum Christus illos docuerat orare, et ideo orantibus fuit impetrabilis et efficax sermo, quia promerebatur Deum pacifica et simplex et spiritualis oratio. Sic et apostolos cum discipulis post ascensum Domini novimus orare: *Erant, inquit, perseverantes unanimes in oratione, cum mulieribus et Maria quæ fuit mater Jesu et fratribus ejus.* Perseverabant in oratione unanimes, orationis scilicet et instantiam simul et concordiam declarantes quia Deus inhabitare fecit unanimes in domo. Non admittit in divinam et æternam domum nisi eos apud quos unanimes oratio. Qualia autem sunt, fratres dilectissimi, Orationis Dominicæ sacramenta, quam multa, quam magna, breviter in sermone collecta, sed in virtute spiritualiter copiosa ostendam, ut nihil omnino prætermisum sit quod non in precibus atque orationibus nostris cælestis doctrinæ compendio apprehendatur. Animadvertite, sic, ait, *orate:*

D*Pater noster qui es in cælis.* Homo novus, renatus, Deo suo per ejus gratiam restitutus, PATER primo in loco dicit quia filius esse jam coepit. *In sua,* inquit, *propria venit et sui eum non receperunt; quotquot autem eum receperunt, dedit eis potestatem filios Dei fieri, qui credunt in nomine ejus, qui autem credit in nomine ejus et factus est Dei Filius, hinc debet incipere, ut gratias agat, profiteatur se Dei Filium dum nominat patrem sibi esse in cælis, Deum contestetur quoque inter prima statim nativitatis suæ verba, renuntiasset se terreno et carnali patri et patrem solum nosse esse et habere coepisse qui sit in cælis. dum scriptum est: Qui dicunt patri, et matri, Non novi te, et filios suos non agnovimus, hi custodierunt verba tua et testamentum tuum servaverunt. Item Dominus in*

Evangelio suo præcepit, ne vocemus nobis patrem in terra, quod sit scilicet nobis unus Pater qui est in cœlis. Et discipulo qui mentionem patris fecerat respondit, *Sine mortui sepeliant mortuos*: dixerat enim patrem suum mortuum, cum sit credentium pater unus. Neque hoc solum, fratres dilectissimi, animadvertere et intelligere debemus quod appellamus patrem qui sit in cœlis, sed conjungimus et adjicimus, *Pater noster*, id est eorum qui credunt quod per eum sanctificati et gratiæ spiritualis natiuitate reparati, filii esse cœperunt. Quæ vox Judæis restringit et percutit, qui sibi Christum per prophetas annuntiatum et ad se prius missum, non tantum spreverunt infideliter, sed etiam crudeliter necaverunt: qui non possunt patrem Deum vocare, cum Dominus eos confundat et redarguat dicens: *Vos de patre diabolo nati estis, et concupiscentias patris vestri facere vultis, ille enim homicida fuit ab initio et in veritate non stetit, quia veritas non est in illo: et per Isaiam prophetam Dominus clamat indignans: Filios genui et exaltavi: ipsi autem spreverunt me; agnovit vos possessorem suum et asinus præsepe Domini sui, Israel me non cognovit et populus meus non intellexit: vœ, gens peccatrix, populus plenus peccatis, semen nequam, filii scelerati, dereliquisti Dominum Deum tuum et indignationem misisti semini Israel.* In quorum exprobrationem Christi mi quando oramus, Pater noster primo in loco dicimus quia noster esse cœpit et Judæorum qui eum dereliquerunt esse desiit. Nec peccator populus potest esse filius, sed quibus remissio peccatorum datur, eis filiorum nomen adscribitur, eis æternitas repromittitur, Domino ipso dicente: *Omnis qui facit peccatum servus est peccati, servus autem non manet in æternum in domo.* Quanta autem Domini indulgentia, quanta circa nos dignationis ejus et bonitatis ubertas! ut sic nos voluerit orationem celebrare in conspectu Dei, ut Deum patrem vocemus et ut est Christus, Filius Dei, sic et nos filios nuncupemus. Quod nomen nemo nostrum auderet attingere, nisi ipse sic nobis permisisset orare. Meminisse itaque, fratres dilectissimi, et scire debemus, quando Deum Patrem dicimus, quod quasi Filii Dei agere debemus, ut quomodo nobis placeamus de Deo, sic sibi et ipse placeat de nobis, conversemur quasi Dei templa, ut Deum in nobis constet habitare, nec sit degener actus noster a spiritu, ut qui spiritualis et cœlestes esse cœpimus non nisi spiritualia et cœlestia cogitemus et agamus. Quia et ipse Dominus dixit, *Eos qui clarificant me clarificabo, et qui me spernent spernetur.* Beatus quoque apostolus in Epistola sua exposuit dicens: *Non estis vestri, empti enim estis pretio magno, clarificate, tollite et portate Deum in corde vestro.* Post hoc dicimus, *Sanctificetur nomen tuum*, non quod optemus ut sanctificetur in orationibus nostris, sed quod petamus a Deo ut nomen ejus sanctificetur in nobis. Cæterum a quo sanctificatur Deus qui ipse sanctificat? Sed

A quia ipse dixit: Sancti estote quoniam ego sanctus sum, id petimus et rogamus ut qui in baptismo sanctificati sumus in eo quod esse cœpimus perseveremus, et hoc quotidie deprecamur: opus est enim nobis quotidiana sanctificatione, ut qui quotidie delinquimus, delicta nostra sanctificatione assidua repurgemus.

Quæ autem sit sanctificatio quæ vobis Dei dignatione conferetur [P. conferatur] Apostolus prædicat dicens: *Neque fornicarii, neque idolis servientes, neque adulteri, neque molles, neque masculorum appetitores, neque fures, neque fraudulentæ, neque ebriosi, neque maledici, neque raptores regnum Dei consequentur: et hoc quidem fuistis, sed abluti estis, sed justificati estis, sed sanctificati estis in nomine Domini nostri Jesu Christi et Spiritu Dei nostri.* Hæc sanctificatio ut in nobis permaneat oramus. Et Dominus quidem et iudex noster a se justificato et sanato comminatur jam non delinquere ne quid ei deterius eveniat. Hanc continuis orationibus precem facimus, hoc diebus ac noctibus postulamus; et vivificatio quæ de Dei gratia sumitur, ipsius protectione servetur in oratione. Sequitur*: *Adveniat regnum tuum.* Regnum etiam Dei repræsentari nobis petimus sicut et nomen ejus ut sanctificetur in nobis postulamus. Nam Deus quando non regnat? aut apud eum quando incœpit quod semper fuit et esse non desinet? Nostrum regnum petimus advenire a Deo nobis repromissum, Christi sanguine et passione quæsitum, ut qui in sæculo ante servivimus, postmodum Christo dominante regnemus, sicut ipse pollicetur et dicit: *Venite, benedicti Patris mei; percipite regnum quod vobis paratum est ab origine mundi.*

Potest vero, fratres carissimi, et ipse Christus esse regnum Dei, quoniam venire quotidie cupimus, cujus adventus ut cito nobis repræsentetur optamus. Nam cum resurrectio ipse sit, quia in ipso resurgimus, sic et regnum Dei potest ipse intelligi, quia in ipso regnaturi sumus. Bene regnum Dei petimus, id est regnum cœlestæ, quia est et terrestre regnum; sed qui renuntiat sæculo major est honoribus ejus et regno, et ideo qui se Deo et Christo dicat, non terrena, sed cœlestia regna desiderat. Continua autem oratione et prece opus est, ne excidamus a regno cœlesti, sicut Judæi, quibus prius promissum fuerat, exciderunt Domino manifestante et probante: *Multi, inquit, venient ab Oriente et Occidente et accumbent cum Abraham, Isaac et Jacob in regno cœlorum; filii autem regni ejicientur in tenebras exteriores, illic erit ploratio et stridor dentium.* Ostendit quia antea filii regni erant Judæi, quando et filii Dei perseverabant: postquam cessavit contra eos nomen paternum, cessavit et regnum, et ideo nos Christiani qui in oratione appellamus Deum Patrem et cœpimus eum nosse, ut regnum Dei nobis veniat oramus. Addimus quoque et dicimus: *Fiat voluntas tua sicut in cælo et in terra*; non ut solum Deus faciat quod vult, sed ut

* Forte melius legeretur et distingueretur hoc modo: *Hoc... postulamus, ut vivif... servetur. In oratione sequitur Pauli post expurgatum videtur et nobis ante et nomen.*

nos facere possumus quod vult : nam Deo quis ob-
sistit, quominus quando velit faciat? Sed quia a dia-
bulo obsistitur quominus per omnia noster animus
atque actus Deo obsequatur, oramus et petimus ut
fiat in nobis voluntas Dei. Quod ut fiat in nobis opus
est Dei voluntate, id est opere ejus et protectione,
quia nemo suis viribus fortis est, sed Dei indulgentia
et misericordia tutus est. Denique Dominus et infir-
mitatem hominis quam portabat ostendens ait: *Pater,*
si fieri potest transeat calix iste a me; etiam exemplum
discipulis suis tribuens ut non voluntatem suam, sed
illam Dei faciant, addit dicens: *Verumtamen non*
sicut ego volo, sed quod tu; et alio loco dicit: *Non de-*
scendi de cælo ut faciam voluntatem meam, sed ejus qui
misit me. Quod si Filius obaudivit ut faceret volun-
tatem Patris, quanto magis servus obaudire debet,
ut faciat Domini voluntatem? Sicut in epistola Joan-
nes quoque ad faciendam Dei voluntatem hortatur
et instruit dicens: *Notite diligere mundum, neque ea*
quæ in mundo sunt; si quis dilexerit mundum, non est
charitas Patris in eo, quia omne quod in mundo est,
concupiscentia carnis est et oculorum, et ambitio sæculi,
et mundus transit et concupiscentia ejus. Qui autem
fecerit voluntatem Dei manet in æternum quomodo
et Deus manet in æternum; quare si in æternum
manere volumus, Dei, qui æternus est, voluntatem
facere debemus. Voluntas autem Dei, quam et Chri-
stus docuit et fecit, est humilitas in conversatione,
stabilitas in fide, reverentia in verbis, in factis justi-
tia, in operibus misericordia, in moribus disciplina:
injuriam facere non nosse et factam posse tolerare,
cum fratribus pacem tenere, Deum ex toto corde
diligere, amare in illo quod pater est, timere quod
Deus est, Christo nihil præponit omnino quia nec
nobis ille quidquam præposuit, charitati ejus inse-
parabiliter adhærere, cruci ejus fortiter ac fidenter
assistere, quando de ejus nomine et honore certatur
exhibere in sermone constantiam qua confirmamur,
in quæstione fiduciam qua congregimur, in morte pa-
tientiam qua coronamur, hoc est coheredem Chri-
sti velle esse, hoc est præceptum Dei sequi, hoc est
voluntatem Patris facere, hoc est voluntatem Patris
implere. Fieri autem petimus voluntatem Dei in
cælo et in terra, quod utrumque ad consummatio-
nem nostræ incolunitatis et salutis pertinet. Nam
cum corpus in terra, et spiritum possideamus in cæ-
lo, ipsi cælum et terra sumus et in utroque, id est
corpore et spiritu ut voluntas Dei fiat oramus. Est
enim inter carnem et spiritum colluctatio, et discordan-
tibus adversum se invicem his quotidiana con-
gressio est, ut non quæ volumus, illa faciamus, dum
spiritus cælestia quærit et divina, caro terrena et
sæcularia concupiscit: et ideo petimus inter duo
istam opera et auxilio Dei concordiam fieri ut et spi-
ritu et carne voluntas Dei geratur, quæque per eum
renata est anima conservetur id quod aperte atque
manifeste apostolus Paulus sua voce declarat: *Caro,*
iniquiens, concupiscit adversus spiritum, spiritus ad-
versus carnem, hæc enim invicem adversantur sibi, ut

non quæcumque vultis, illa faciatis. Manifesta autem
sunt facta carnis quæ sunt adulteria, fornicationes,
immunditiæ, spurcitiæ, idololatriæ, veneficia, homici-
dia, inimicitia, contentiones, emulationes, animo-
sitates, provocationes, simulationes, disensiones,
hæreses, invidia, ebrietates, come-sationes, et his
similia, quæ qui talia agunt regnum Dei non conse-
quentur. Fructus autem spiritus gaudium, charitas,
pax, magnanimitas, bonitas, fides, mansuetudo, con-
tinentia, castitas; et idcirco quotidianis atque conti-
nuis orationibus precamur et in cælo et in terra
voluntatem Dei fieri circa nos, quia hæc voluntas Dei
est ut terrena cælestibus cedant, spiritualia carni-
libus prævaleant. Potest etiam sic intelligi, fratres
carissimi, ut quoniam mandat et monet Dominus et
inimicos diligere et pro his quoque qui nos perse-
quantur orare, petamus et pro illis qui adhuc terreni
sunt et necdum cælestes cœperunt esse, et ut circa
illos voluntas Dei fiat, quoniam Christus hominem
conservando, et reintegrando perfecit. Nam cum di-
scipuli ab eo non jam terreni appellentur, sed sal-
terræ, et Apostolus primum hominem vocet de limbo
terræ, secundum vero de cælo; merito et nos qui
esse debemus Patri Deo similes, qui solem suum fa-
cit oriri super bonos et malos et pluit super justos
et injustos, sic Christo monente oremus ut prece-
pro omnium salute faciamus. Ut quomodo in cælo,
in nobis per fidem nostram voluntas Dei facta est, ut
essemus cælo, ita et in terra, hoc est in non creden-
tibus fiat voluntas Dei, ut scilicet fiant cælestes ex
C aqua et Spiritu nati, procedente oratione postulamus
et dicimus:

Panem nostrum quotidianum da nobis hodie; quod
potest spiritualiter et simpliciter intelligi: peti-
mus enim id quod utiliter proficit ad salutem. Nam
panis vitæ Christus est; et panis hic omnium non est,
sed noster est; et quomodo dicimus, Pater noster,
quoniam intelligentium et credentium pater est, sic
et panem nostrum vocamus, quia Christus noster,
cum corpus ejus attingimus, panis est. Hunc autem
panem dari nobis quotidie postulamus, ne qui in
Christo sumus et Eucharistiam quotidie ad cibum
salutis accipimus, intercedente aliquo gravi deli-
cto, dum abscissi et non communicantes a cælesti
panne prohibemur, a Christi corpore separemur, ipso
D prædicante et monente: *Ego sum panis vitæ qui de*
cælo descendi; si quis manducaverit ex hoc pane, vivet
in æternum; panis autem quem ego de Jero caro mea
est pro sæculi vita. Quando ergo dicit in æternum vi-
vere si quis ederit de ejus pane, utique manifestum
est eos vivere qui corpus ejus attingunt, et Eucha-
ristiam in re communicationis accipiunt. Itaque con-
tra timendum est et orandum ne dum quis abscissus
separatur a Christi corpore, abscissus remaneat a
salute, comminante ipso et dicente: *Nisi ederitis*
carnem filii hominis et biberitis ejus sanguinem, non
habebitis vitam in vobis. Et ideo panem nostrum, id
est Christum dari nobis quotidie petimus, ut qui in
Christo manemus et vivimus a sanctificatione et cor-

pore ejus non recedamus. Potest vero et sic intelligi, A ut qui sæculo renuntiamus et divitias ejus et pompas fide gratiæ spiritualis abjecimus, cibum nobis tantum petamus et victum, cum instruat Dominus et dicat: *Qui non renuntiaverit omnibus quæ sunt ejus, non potest esse meus discipulus.* Qui ante Christi discipulus cœpit esse, secundum voluntatem magistri sui renuntians omnibus, diurnum debet cibum petere, nec in longum desideria petitionis extendere, ipso iterum Domino præscribente et monente: *Nolite in crastinum cogitare, crastinus enim dies ipse cogitabit sibi, sufficit enim diei malitia sua.* Merito ergo Christi discipulus victum sibi in diem postulat qui de crastino prohibetur cogitare, et quia contrarium sibi sit et repugnans est ut quæramus in sæculo diu vivere qui petimus regnum Dei velociter advenire. Sic et apostolus beatus monet formans et corroborans spei nostræ ac fidei firmitatem. Nihil, inquit, intulimus in hunc mundum. Certum est quod neque auferre posimus: habentes itaque exhibitionem et tegumentum, his contenti simus. Qui autem volunt divites fieri, incidunt in tentationem et in mscipulam et desideria multa et nocentia quæ mergunt hominem in perditionem et in interitum, radix enim omnium malorum est cupiditas, quam quidam appetentes naufragaverunt a fide et inserunt se doloribus multis: docet non tantum contemnendas, sed et periculosas esse divitias illis, esse radicem malorum blandientium, cæcitatem mentis humanæ occultata deceptiōne fallentium. Unde divitem stultum æculares divitias cogitantem, et se exultantium fructuum largitate jactantem redarguit dicens: *Stulte, hac nocte expostulatur anima tua a te: quæ ergo parasti, cujus erunt? Lætabatur stultus in fructibus nocte illa moriturus, et cujus vita jam deerat de victus abundantia cogitabat.* Contra autem Dominus perfectum et consummatum docet eum fieri qui, omnibus suis venditis atque in usus pauperum distributis, thesaurum sibi condat in cœlo, qui patientem eum dicit posse se sequi, qui gloriam dominicæ resurrectionis potest imitari, qui expeditus et succinctus nullis laqueis rei familiaris involvitur, et solutus ac liber facultates ad Dominum ante præmissas ipse quoque comitatur. Ad quod ut possit unusquisque nostrum parere se, sic discit orare, et de orationis lege qualis ea debeat agnoscere; neque enim dresse quotidianus cibus potest justo, cum scriptum sit: *Non occidet Dominus fame animam istam;* et iterum: *Junior fui, et senui, et non vidi justum derelictum, nec semen ejus quærens panem.* Iterum Dominus repromittit et dicit: *Nolite cogitare dicentes, Quid edemus, aut quid bibemus, aut quo vestiemur? hæc autem nationes quærent: sicut enim Pater vester quia omnium horum indigetis: quærite primum regnum Dei et justitiam ejus et hæc omnia adjicientur vobis.* Quærentibus regnum Dei et justitiam ejus omnia promittit apponi et jam cum sint Dei omnia, habenti Deum nihil deerit, si Deo ipse non deerit. Sic Danieli in leonum lacu jussu regis incluso praudium divinitus procuratur et inter feras esurientes homo Dei pascitur. Sic aliter Elias

in fuga et sollicitudine [F. solitudine] corvis ministrantibus et volucris cibum apportantibus in persecutione nutritur. Oh humanæ malitiæ detestanda crudelitas! feræ pascunt et aves pascunt et homines insidiantur et sæviunt. Post hoc et pro peccatis nostris deprecamur dicentes: *Et remitte nobis peccata nostra, sicut et nos remittimus debitoribus nostris.* Primo subsidium cibi petitur et venia delicti, ut qui Deo pascitur, Deo vivat, nec tantum præsentī et temporali vitæ, sed æternæ consulitur, ad quam veniri potest si peccata donentur, quæ debita Dominus appellat, sicut in Evangelio suo dicit: *Dimisi tibi omne debitum quia rogasti me.* Quam necessario autem, quam prudenter et salubriter admonemur quod peccatores sumus, qui pro peccatis rogare compellimur, ut, dum indulgentiam a Deo petimus, conscientiæ animus recordeatur, ne quis vel sibi innocens placeat et se extollendo plus pereat. Instruitur et docetur se peccare quotidie dum pro peccatis jubetur orare; sicut denique et Joannes in epistola sua sequitur dicens: *Si dixerimus quod peccatum non habemus, nos ipsos seducimus, et veritas in nobis non est; si autem confessi fuerimus peccata nostra, fidelis et justus est Dominus qui nobis peccata dimittat.* In epistola scilicet virosque complexus est, ut rogare pro peccatis nostris debeamus, et impetremus indulgentiam cum rogamus; ideo et fidelem dixerit Dominum ad dimittenda peccata, fidem pollicitationis suæ servantem quia qui orare nos pro debitis et peccatis docuit, paternam misericordiam promisit et veniam securitatem adjuvit; placet et addidit legem circa nos conditione et sponsione constringens, ut sic nobis debita dimitti postulemus, scientes impetrari non posse quod pro peccatis petimus, nisi et ipsi circa peccatores nostros paria fecerimus. Idecirco et alio in loco dicit: *In qua mensura mensi fueritis, in ea remeietur vobis:* et quia conservus post dimissum sibi omne debitum, conservo suo noluit dimittere, in carcerem religatur, quia indulgere conservo noluit quod sibi a Domino indultum fuerat amisit, quæ adhuc Christus fortius præceptis suis majore censuræ suæ vigore prædixit: *Cum steteritis, inquit, ad orationem, remittite, si quid habetis adversus aliquem, ut Pater vester qui in cælis est remittat vobis peccata vestra. Si autem non remisieritis, neque pater vester qui in cælis est remittet vobis peccata vestra.* Excusatio tibi nulla in die judicii superest, cum secundum tuam sententiam judicaris, et quod feceris, hoc et ipse patiaris. Pacificos enim et concordēs atque unanimes esse in domo præcepit Deus, et quales nos fecit secunda natiuitate, tales natos vult perseverare, ut qui filii Dei esse cœpinus in Dei pace maneamus: et quibus Spiritus sanctus unus est, unus sit et animus et sensus; non etenim sacrificium Deus recipit dissidentis, sed ab altari recedere et prius fratri reconciliari jubetur pacificis precibus ut Deus possit sibi esse pacatus. Sacrificium Deo majus est pax nostra et fraterna concordia, et de unitate Patris et Filii et Spiritus sancti plebs adjuvata, quam victimæ. Neque

caim in sacrificiis quæ Cain et Abel primi obtulerunt, munera eorum Deus, sed corda intuebatur, ut illa placeret in munere qui placebat in corde. Abel pacificus et justus uni Deo sacrificans innocenter docuit et cæteros, quando ad altare munus offerunt, sic venire cum Dei timore, cum simplici corde, cum lege justitiæ, cum concordie pace. Merito ille dum in sacrificio Dei talis est, ipse postmodum sacrificium Deo factus est, ut martyrum primus ostendens initiaret sanguine suo gloriosam dominicam passionem qui et justitiam Domini habuerat et pacem. Tales denique a Deo coronantur, tales cum Domino in die iudicii iudicabunt; cæterum discordans et dissidens, et pacem cum fratribus non habens, secundum quod beatus apostolus et Scriptura sacra testantur, nec si pro Christiano nomine occisus fuerit, crimen dissensionis fraternæ poterit evadere, quia sicut scriptum est: *Qui fratrem suum odit, homicida est, nec ad regnum cælorum pervenit, aut cum Deo vivit homicida; non enim potest esse cum Christo, qui imitator Cain et Judæ maluit esse quam Christi.* Quale delictum est, quod nec baptismo sanguinis potest abluï! quale crimen est quod martyrio non potest expiari! Illud quoque necessario monet Dominus ut in oratione dicamus: *Et ne patiaris nos induci in tentationem;* in parte ostenditur vel adversarius contra nos non posse, nisi Deus ante permiserit, ut omnis timor noster necessario atque omnis observatio ad Deum convertatur in deprecationibus nostris quando nihil malo liceat, nisi potestas tribuatur. Probat hoc divina Scriptura quæ dicit: *Venit Nabuchodonosor rex Babiloniæ in Hierusalem et expugnabat eam et tradidit eam Dominus in manibus suis.* Datur autem potestas adversus nos malo secundum peccata nostra sicut scriptum est: *Quis dedit in direptionem Jacob et Israel his qui prædaverunt illum? nonne Deus quia peccaverunt et nolebant in viis ejus ambulare, audire legem ejus, et superinduxit super eos iram animadversionis suæ?* Et iterum Salomone peccante et a præceptis atque a viis Domini recedente positum est; *et excitavit Dominus Satan ipsi Salomoni.* Potestas vero adversus nos dupliciter datur, vel ad pœnam cum delinquimus, vel ad gloriam cum probamur; sicut de Job factum videmus, manifestante Domino ac dicente: *Ecce omnia quæcumque habet in manus tuas do, sed ipsum vide ne tangas.* Et Dominus in Evangelio loquitur tempore passionis: *Nullam haberes potestatem adversus me, nisi datum esset tibi desuper.* Quando autem rogamus ne in tentationem incidamus, admonemur infirmitatis et imbecillitatis nostræ, dum sic rogamus ne quis insolenter extollat se, ne quis superbe atque arroganter aliquid assumat, ne quis aut confessionis aut passionis gloriam suam dicat, cum Dominus ipse humilitatem docens dixerit: *Vigilate et orate, ne veniatis in tentationem; spiritus quidem promptus est, caro autem infirma.* Ut dum præcedit humilis et submissa confessio et datur totum Deo quidquid suppliciter cum timore et honore Dei petitur, ipsius pietate præstetur. Post

A ista omnia consummatione orationis venit laus illa universas petitiones nostras et preces collecta brevitate concludens, in novissimo etenim posuimus: *Sos libera nos a malo,* comprehendentes adversa cuncta, quæ contra nos in hoc mundo molitur inimicus, a quibus potest esse fida et firma tutela si nos Deus liberet, si deprecantibus atque implorantibus opem ejus ipse præstet. Quando autem dicimus: *Libera nos a malo,* nihil remanet quod ultra adhuc debeat postulari, quando solum protectionem Dei adversus malum precamur, qua impetrata contra omnia quæ diabolus et mundus operantur securi stamus et tuti. Quis enim ei de sæculo metus est cui in sæculo Deus tutor est? Quid mirum, fratres carissimi, si oratio talis est quam Deus docuit, qui magisterio suo omnem petitionem nostram salutari sermone brevavit? Hoc per Isaiam prophetam fuerat ante prædictum cum plenus Spiritu sancto de Dei majestate atque pietate loqueretur: *Verbum consummans, inquit, et brevians in justitiam, breviatum sermonem faciet Deus in toto orbe terrarum.* Nam cum Dei Sermo Dominus Jesus Christus venerit omnibus, et colligeas doctos pariter et indoctos omni sexui atque ætati præcepta salutis ediderit, præceptorum suorum fecit grande compendium, ut in disciplina cælesti discipulorum memoria non laboraret, sed quod esset simplici fidei necessarium velociter disceret sicque concoderet quid sit vita æterna, sacramentum enim vitæ magna et divina brevitate complexus est; et quod vitam æternam vellet innuere ostendit dicens: *Ut cognoscant te solum verum Deum et quem promisisti Christum.* Item cum de lege et prophetis præcepta prima et majora decerneret: *Audi, inquit, Israel, Dominus Deus tuus Deus unus est: diliges Dominum Deum tuum de toto corde tuo, et de tota anima tua, et de tota virtute tua: hoc primum, et secundum simile est huic: Diliges proximum tuum sicut te: in his duobus præceptis tota lex pendet et prophetæ.* Et iterum, *Quæcumque volueritis ut faciant vobis homines bona, ita et vos facite illis: hæc enim lex et prophetæ.* Nec verbis tantum sed factis Dominus orare nos docuit, ipse orans frequenter et deprecans et quid nos facere oporteret exempli sui contestatione demonstrans, sicut scriptum est: *Ipse autem fuit recedens in solitudines et adorans;* et iterum: *Exiit in montem orare, et fuit pernoctans in oratione Dei.* Quod si ille orabat qui sine peccato erat, quanto magis peccatores oportet orare? Et si ille per totam noctem jugiter vigilans continuis precibus orabat, quanto magis frequentanda oratione debemus nocte vigilare? Orabat autem Dominus et rogabat non pro se; quid enim pro se in nocens precaretur? Sed pro delictis nostris, sicut et ipse declarat cum dicit ad Petrum: *Ecce Satanas expetivit vos ut cribraret sicut triticum; ego autem rogavi pro te ne deficiat fides tua.* Et pro omnibus postmodum deprecatur dicens: *Non pro his autem rogo solus, sed pro illis qui credituri sunt per verbum illorum in me; ut omnes unum sint sicut tu Pater in me et ego in te; ut et ipsi in nobis sint.* Magna certe ante Deum propter

salutem nostram Christi benignitas pariter et pietas, ut non contentus quod nos sanguine suo redimeret, adhuc pro nobis amplius et rogaret. Rogantis autem desiderium vide quod fuerit, ut quomodo unum sunt Pater et Filius, in una unitate sic et nos maneamus; ut hinc quoque possit intelligi quantum delinquit qui unitatem scindit et pacem, cum pro hoc rogerit Dominus, nolens scilicet plebem suam de schismaticis vivere, cum sciret ad regnum Dei discordiam non venire. Quando autem stamus ad orationem, fratres dilectissimi, vigilare et incumbere ad preces debemus; cogitatio omnis carnalis et sæcularis abscedat, nec quidquam animus quam id solum cogitet quod precatur. Ideo et sacerdos ante orationem præfatione præmissa parat fratrum mentes dicendo: *Sursum corda*, ut dum respondet plebs, *Habemus ad Dominum*, admoneatur nihil se aliud quam Deum cogitare debere. Claudatur contra adversarium pectus et soli Deo placeat, nec ad se hostem Dei tempore orationis adire patiantur. Obrepat enim frequenter et penetrat et subtiliter fallens preces nostras a Deo avocat, ut aliud habeamus in corde, aliud in voce, quando intentione sincera Dominum debeat non vocis sonus, sed animus et sensus orare. Quæ autem segnitia est alienari et capi ineptis cogitationibus et profanis, cum Dominum deprecaris, quasi aliud sit quod magis deleas cogitare, quam id quod cum Deo loqueris! Quomodo audiri a Deo te potulas, cum te ipse non audias, et vis esse Dominum memorem tui cum rogas, quando tu ipse tui memor non sis? Hoc est ab hoste in totum non cavere, hoc est quando oras Deum, majestatem Dei negligentia offendere, hoc est vigilare oculis et dormire corde, cum debeat Christianus, et cum dormit oculis, corde vigilare, sicut dictum est ex persona loquentis Ecclesiæ in Cantico canticorum: *Ego dormio et cor meum vigilat*, quapropter sollicite et caute admonet Apostolus dicens: *Instate orationi vigilantes in ea*, docens scilicet et ostendens eos impetrare quod postulant a Deo posse quos Deus in oratione videat vigilare; orantes autem non infructuosos, non nudis precibus ad Deum veniant; inefficax enim petitio est cum precatur Deum sterilis oratio. Nam cum omnis arbor non faciens fructum excidatur et in ignem mittatur, utique sermo non habens fructum promereri Deum non potest, qui nulla operatione fecundus est. Et ideo divina Scriptura instruit dicens: *Bona est oratio cum jejuniis et eleemosynis*, nam qui in iudicii die præmium pro operibus et eleemosynis redditurus est, hodie quoque ad orationem cum operatione venient benignus auditor est. Sic denique Cornelius centurio cum oraret meruit exaudiri; fuit enim multas faciens eleemosynas in plebe et semper orans Deum. Huic circa horam nonam adstitit oranti angelus testimonium reddens sui operis et dicens: *Corneli, orationes tuæ et eleemosynæ tuæ ascenderunt ad memoriam coram Domino*. Cito ex oratione ascendant quas ad Dominum merita nostri operis important. Sic et Raphael angelus Tobie semper oranti et semper ope-

ranti testis fuit dicens: *Opera Dei revelare et confiteri honorificum est, nam cum orabas et sero ego obtuli memoriam orationis vestræ, in conspectu claritatis Dei, et cum sepelires tu mortuos similiter, et quia non es concitatus exsurgere et derelinquere prandium tuum et abisti et condidisti mortuum, missus sum tentare te, et iterum misit me Deus curare te et Saram nurum tuam. Ego sum Raphael unus ex septem angelis justis qui assistimus ante Deum et conversamur ante claritatem Dei*. Per Isaiam quoque Dominus admonet et docet similia contestans: *Solve, inquit, omnem nodum injustitiæ, resolve suffocationes importantium convicinorum, dimitte quassatos in requiem, et omne injustum dissipa, frange esurienti panem tuum, egenos sine tecto induc in domum tuam; si videris nudum, vesti, et domesticos servis tui non despicias. Tunc erumpet temporaneum lumen tuum, et vestimenta tua cito orientur et præbit ante te justitia et claritas Dei circumdabit. Tunc exclamabis, et Dominus exaudiet te; dum adhuc loqueris, dicit: Ecce adsum. Adesse se promittit, et audire ac protegere qui injustitiæ nodos de corde solventes, et eleemosynas circa domesticos Dei secundum ejus præcepta facientes, dum audiant quod Deus præcepit fieri ipsi quoque a Deo merentur audiri. Beatus quoque apostolus Paulus in necessitate pressuræ adjutus a fratribus, opera quæ sunt sacrificia: *Saturatus sum, inquit, recipiens ab Epaphrodito ea quæ a vobis missa sunt in odorem suavitatis sacrificium acceptum et placitum Deo*. Nam cum quis miseretur pauperis, Deo fenerat, et qui dat minimis Deo donat et spiritualiter Deo suavitatem odoris sacrificat. In orationibus celebrandis invenimus tres pueros cum Daniele in fide fortes et in captivitate victores, hora tertia, sexta, nona, sacramento scilicet trinitatis quæ in novissimis temporibus manifestari debebat. Nam et prima hora in tertiam veniens consummatum promissæ olim numerum trinitatis ostendit; iterumque ad sextam per quartam procedens declarat alteram trinitatem. Et quando a septima nona completur per ternas horas, trinitas perfecta numeratur. Quæ horarum spatia jam prædeterminantes adoratores Dei statutis et legitimis ad preces temporibus serviebant, et manifesta postmodum res est sacramenta olim fuisse, quod ante sic iusti precabantur. Nam super discipulos hora tertia descendit Spiritus sanctus, qui gratiam dominicæ promissionis implevit. Item Petrus hora sexta in tectum superius ascendens signo pariter et voce Domini monentis instructus est ut omnes ad gratiam salutis admitteret cum de emendandis gentibus ante dubitaret. Et Dominus hora sexta crucifixus est, et ad nonam peccata nostra abluit; et ut redimere et vivificare nos posset, tunc victoriam suam passio perfecit. Sed nobis, fratres carissimi, præter horas antiquitus observatas, orandi nunc et spatia et sacramenta creverunt, nam et mane orandum, ut resurrectio Domini matutina oratione celebretur, quod olim Spiritus sanctus designabat in psalmo dicens: *Rex meus et Deus meus, quoniam ad te orabam, mane exaudies vocem meam*,*

mane adsistam tibi et contemplantor te. Et iterum per prophetam loquitur Dominus : *Diluculo vigilabunt ad me dicentes : Eamus et revertamur ad Dominum nostrum.* Recedente iterum sole ac die cessante necessario rursus orandum est ; nam Deus noster sol est et dies verus, et sole ac die sæculi recedente quando oramus et petimus ut super nos lux veniat, denuo Christi precamur adventum lucis æternæ gratiam præbiturum. Christum autem diem dictum declarat in psal. Spiritus sanctus dicens : *A Domino factum est istud et est mirabile in oculis nostris,* et rursus : *Ista est dies quam fecit Dominus, exultemus et jucundemur in ea.* Item quod sol appellatus sit, Malachias propheta testatur dicens : *Vobis autem qui timetis nomen Domini oriatur sol justitiæ et in aliis obscuratio.* Quod si in Scripturis sanctis sol verus et dies verus Christus est, hora nulla Christianis excipitur, quominus frequenter ac semper Deus debeat adorari ; ut qui in Christo hoc est sole et in die vero sumus, instemus per totam diem precibus et oremus, ut quando mundi et legis decursis vicibus alternis nox resoluta succedit, nullum de nocturnis tenebris esse orantibus damnatum possit, quia illis lucis et in ipsa nocte dies

A est. Quando enim sine lumine est, cui lumen in corde est? aut quando sol et dies non est, cui sol et dies Christus est? Qui autem in Christo, hoc est in lumine semper fuimus, nec noctibus ab oratione cessemus, sicut Anna vidua sine intermissione rogans semper et vigilans perseverabat in promerendo Deo, sicut in Evangelio scriptum est : *Non recedebat,* inquit, *de templo jejuniis et orationibus serviens nocte et die;* non viderunt scilicet qui nec illuminati sunt, vel Judæi qui deserti lumine in tenebris remanserunt. Nos, fratres dilectissimi, qui in Domini luce semper sumus, qui meruimus et tenemus quid esse accepta gratia coeperimus, computemus noctem pro die, ambulare semper in lumine nos credamus, non impediamur a tenebris quas evasimus, nulla sint horis nocturnis precum damna, nulla orationum pigra et ignara dispendia; per Dei indulgentiam recreati spiritualiter et renati imitemur quod futuri sumus, habituri in regno, sine interventu noctis, solis diem sempiternum; quasi in lumine vigilemus oraturi semper et acturi Deo gratias: ac per hoc et hic quoque orare et agere gratias non desinamus.

OPUSCULUM SECUNDUM,

SIVE

LIBER DE QUATUOR VIRTUTIBUS CHARITATIS.

Desiderium charitatis vestræ a nobis exigit debitum sermonis officium; sed tanta sunt quæ terreant et revocent animum nostrum ut, si velimus parere desiderio vestro, non sit sine periculo nostro. Locuturus namque de charitate, silentio non præteream quæ bona ex ea procedant, et quæ eam comitentur; sed temporis coarctatus angustiis, quo me conferam in prius nisi ad sanctæ ipsius vestigia charitatis, eamque deprecor ut donet mihi aliquid dignum de se dicere, quo et meum suppleam ministerium et vestrum satiem desiderium? Inter cæteras autem virtutes ejus, quas commemorat apostolus Paulus, ait quod *caritas non æmularur, non agit perperam, non irritatur, non cogitat malum;* et postremo has quatuor ejus virtutes brevi sermone comprehendit dicens, *Omnia tolerat, omnia credit, omnia sperat, omnia sustinet.* De his igitur quatuor virtutibus sanctæ charitatis loqui convenit sanctitati vestræ, delectatque primitus intueri, quemadmodum quatuor cardines orbis continens totum possederit mundum. Requira-mus igitur, si placet, aliquorum exempla sanctorum, eorum scilicet, qui his virtutibus possessi sunt, et eis singulis ita singula tribuamus, ut omnes in omnibus esse noscamus, quoniam omnis qui pie tolerat, recte credit, aliquid (*F. leg. credit atque*) sperat, et qui sperat sustinet, ne absquespe cadat. Sed jam qui nam isti sunt videamus, quorum fidem inquantam desuper adjuvatur assequi valcimus. Virtus sanctæ charitatis quæ

C omnia tolerat emicuit in sancto Noe: quæ omnia cecidit in sancto Abraham: quæ omnia sperat in patribus nostris, id est in populo Israel, unde ipse Dominus exortus est; quæ omnia sustinet, in ipso capite Domino nostro Jesu Christo, qui est vera charitas quæ nunquam cadit. Nec cæteros sanctos ab his virtutibus vestra charitas deputet alienos quos pro brevitate temporis et pro sermone suscepto ita prætermisissos esse cognoscite ut tamen certissime noveritis omnes esse in Christo et in omnibus Christum. Sed jam videamus quemadmodum sanctus Noe possederit virtutem charitatis quæ omnia tolerat. Statim ac ille admonitus fuit, confugit ad lignum et post camporum amœnorum faciem angustus se recludit arce: tolerat cœli fremitum, solum aquarum fragorem et nimborum, et post ista omnia qui solebat audere consortio hominum socius quodammodo efficitur serpentium ac ferarum, nec expavescit vir iste quod cum eo feræ sint in arca, imo ibi agnoscit ordinem suum feritas, quia se cognovit humanas, et jubenti homini obediunt, quia hominem superiori Domino obedire cognoscunt. Ostensum est in Noe quod Adam præceptum Domini contemnendo perdidit, et demonstratum est posse homines etiam bestiis dominari, si subdant se obedientiæ conditoris. Expectat et tolerat sanctus isre lineam diluvii, nec antequam finiatur causa ferarum arca relinquitur. Tolerat bonus mala et donec in fine